

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

PROMESOS

-¿Per qué 'm fas aguantar la troca?
-Per veure si ets bo per casat. L' home que no sab aguantar aixó, menos sabrá aguantar... altres cosas.

Domingo Nieto

Tercer centenari de la immortal novela

DON QUIXOT DE LA MANXA

El concurs festiu obert per LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, se tanca avuy.

La senmana pròxima donarem notícia dels treballs rebuts.

UNA EXPLICACIÓ

Dels nostres actes ne responem davant de la nostra consciència y n' hem de respondre també davant del públich. Ab molta freqüència som víctimes de atacs virulents y de ofensas poca soltas que las més de las vegadas sabem despreciar. Perque en el terreno de la premsa també hi ha classes, y á certs paperots infamatoris els considerem irresponsables, fatalment condemnats á asfixiarse en las sevas propias deieccions, y no se 'ns ha ocorregut may concedirlos la beligerancia.

Pero d' altres n' hi ha que no 's troban en aquest cas. Entre ells *El Diluvio*.

Mesos enrrera 'ns atribuhí conexions polítiques ab un individu de la nostra familia, del qual per motius de caràcter privat estém fa alguns anys completament distanciats. Procurarem subsanar bonament lo que creyam ser ignorancia de aquell diari: li enviarem explicacions bastants, li suplicarem una rectificació, y no siguerem atesos.

Ens vejerem, per tant, forsats á entaular una polémica, que per culpa de *El Diluvio* prengué en breu cert caràcter de violencia. D' ella 'n fou víctima 'l pobre Sr. Cullaré, qui després de un cert viatge á Madrid, s' encomaná humilment á la nostra llealtat y benevolencia. Aixó succehia quan amenassavam donar al públich l' edificat historia de la propietat de *El Diluvio*, qu' estém segurs hauria produhit un formidable escándol.

Pero renunciarem á ferho, cedint á amistosas gestions, y esperansats de que ja may més *El Diluvio* s' atreviria á molestarnos atribuhintnos conexions qu' ell sab prou que no tenen base ni fonament.

Donchs bé, dissapte de la senmana passada sortí ab una nova impertinencia pel mateix estil. ¿Qué haviam de fer?

Impossibilitats de personarnos en aquella redacció, ahont se corre perill de que al visitant el fassin seure en unas otomanas procedents d' una casa de prostitució, que liquidá 'l difunt Sr. Lariba, y que deixá allí com honrosa reliquia d' un dels seus molts negocis, ens proposarem demanar explicacions al primer redactor d' *El Diluvio* que 'ns sortís al pas.

Fou aquest el Sr. Cullaré. El trobarem diumenje á la nit á l' entrada de la plassa de Catalunya y 'ns dirigirem á n' ell ab un tó que no tenia res de agresiu, pero sí d' enérgich. El Sr. Cullaré volgué fer el valent, y ja desde llavors procurarem donarli ocasió de demostrar la seva valentia. Y en efecte, la demostrá contestant als arguments contundents que hagerem d' empear, fugint cap á la Rambla y cridant «cobart, cobart.» De manera que 'ls valents son els que fugen. Y fugia tan esparverat que alguns transients el detingueren presentlo tal vegada per un afana rellojtes, ja qu' eran alguns els que li anavan darrera cridant: «Agafeulo! Agafeulo!»

Aquesta es la veritat del fet. No es cert que ningú en tal ocasió 'ns prestés ajuda. No la necessitem may, quan ens proposém ventilar aquesta classe de qüestions de caràcter purament personal. Y seria

ridícul buscarla tractantse del Sr. Cullaré ó de qual-sevol altre redactor de *El Diluvio*.

Dit aixó ab entera franquesa, 'ns cal afegir que retxassém el calificatiu de *matons*. Ens preciém de homes honrats, gelosos de nostre bon nom y estém dispostos á defensarlo sempre que 'ns ho aconselli la nostra dignitat ofesa. En aquest punt serém sempre jutjes de nosaltres mateixos. May hem anat á trobar á ningú sense motius. Qui no 's vulgui posar ab contacte ab nosaltres, que aprengui á respectarnos.

A. L.

CRONICA

FEYA prop de vuit anys que l' *Ateneo barcelonés* no havia celebrat cap Junta general. A no obrevenir la necessitat ineludible de posarse la Junta Directiva en condicions legals per' adquirir una finca, n' haurian passat vuit més, ó vuitanta ó vuitcents sense que una Associació que representa la cultura y la intel·lectualitat barcelonina, s' hagués congregat en Assamblea de tots els seus socis.

¿Y per qué? Senzillament per excés de suspicacia, per por á la discussió ó tal vegada també per assegurar millor y sense contratemps el mangoneig del govern del *Ateneo*, de que se 'n van apoderar en mal hora determinats elements.

Desde que l' *Ateneo* va deixar de ser una especie d' oasis ahont las personas de las opinions més contraposadas s' hi trobavan bé, practicant las lleys de la consideració mutua y de la cortesia, pera transformar-se en país conquistat, foren reformats els Estatuts de una manera tan restrictiva, que 'ls socis perderen tots els drets fins aquells que tenen els socis del *Montepio* més modest.

Allí no hi ha més autoritat que la de la Junta Directiva: un' autoritat absoluta, despòtica y lliure per complet de tota fiscalisació y de tota censura. Millor sembla haverhi un *Ateneo* per una Junta, que una Junta per un *Ateneo*.

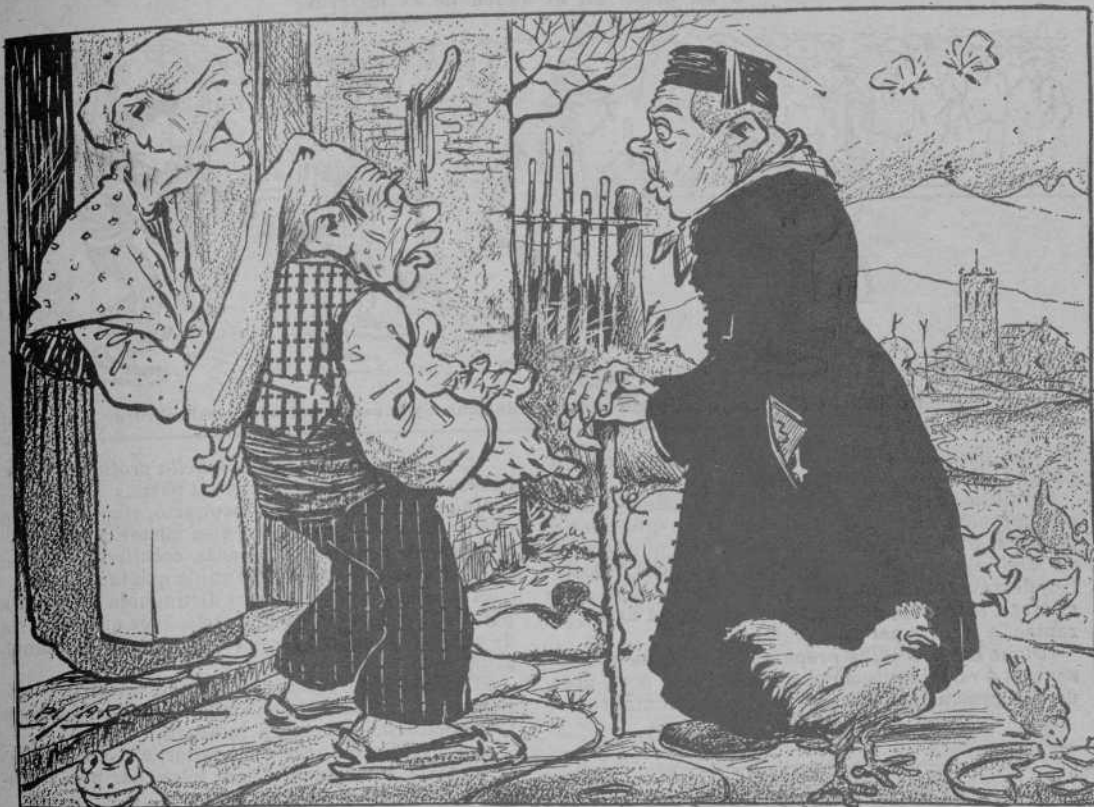
La confabulació dels companys de causa tramada vuit anys enrrera y sostinguda ab gran tenacitat durant tot aquest temps, ha donat per resultat l' entronisament d' aquest exclusivisme que acabá per desnaturalisar l' institució, convertintla en una verdadera societat política. No han tingut ells més feyna que gnyanyar las Juntas, lo que 'ls ha sigut sumament fàcil puig per aixó están expressa y exclusivament organissats, mentres als ateneístas verdaders y genuíns, que no han prés may l' *Ateneo* per camp de lluyta no 'ls ha sigut possible respóndre'ls ab una organizació semblant á la seva, per no haverhi ni poder existir entre ells concomitancias polítiques, ni pretensions de domini sobre un' Associació, á la que consideran com un camp neutral, lliure de tot exclusivisme.

..

En aquesta situació els vencedors han abusat més de una vegada dels ventsuts sense consideració de cap mena. No s' han d' ofendre si se 'ls manifesta qu' en alguna ocasió s' han portat com uns verdaders Felips V, de tan odiosa memoria per ells.

Sense consulta á la comunitat dels socis, sense respecte á las opinions que fora del *Ateneo* molts d' ells professan, se realisaren actes de caràcter polítich en nom de la colectivitat. Parlin certs missatjes elevats al trono y la part que l' *Ateneo* prengué en determinadas campanyas. La qualitat de presi-

AIXO ES L' EVANGELI

—Mossen Jaume, ja ho veu, á pesar de las rogativas, no plou.

—¡Oh, qué aviat us cansen! Vosaltres aneuas fent, aneuas fent, y ja plourá un día ó altre.

dent de l' Associació li valgué al Sr. Doménech y Montaner l' acta de Diputat per Barcelona.

Y en cambi un día que l' Sr. Lerroux fou proposat soci, rebé carpetasso de la Junta Directiva.

Contra tals extralimitacions no hi havia apelació possible. Las Juntas directivas las realisavan impunement. Ellas eran las úniques facultadas pera convocar Junta general y no la convocavan may. Cert que se las podia constrenyer á rennirlas, pero era necessari ferho á petició de la tercera part dels socis, y aquest número no es capás de sumarlo ningú, ni 'ls mateixos companys de causa, ab tot y la seva organissació. En l' *Ateneo* com en tota colectivitat numerosa s' hi conta una massa neutra considerable, refractaria al moviment y al esperit de lluyta.

A espatllas d' aquesta massa, 'ls vencedors han abusat constantment de la seva victoria.

Y s' han donat cassos de verdadera responsabilitat que ni tant sols han pogut ser objecte de discussió. Un empleat de la casa, un company que degué l' empleo á sas opinions, escapá deixant un descubert de més de 20 mil pessetas. La Junta Directiva no 's doná per entesa, y no hi hagué medi de residenciarla per la seva imprevisió ó pel seu decuyt.

Posteriorment per la Directiva s' entaulá un plet, sense autorissació de la General, que ni menos fou consultada. Perdut en primera instancia y condemnat l' *Ateneo* ab costas, s' ha buscat una transacció que ha de costarli al *Ateneo* 35 mil pessetas y alguna cosa més.

Comparis la gestió administrativa de aquestas Juntas que s' han assumit totas las facultats, ab la de las Juntas genuinament ateneistas. Aquestas, ab menos socis que avuy, cumplían totas las necessitats de la casa y en pochos anys reunían un capital importantíssim. Las actuals, en la impossibilitat de cubrir las sevas atencions ab els recursos regulars, venen utilisant els interessos del fondo de reserva que havían de acumularse al capital.

Y no existeix manera d' examinar aquesta gestió poch afortunada, perque las Juntas generals están proscriptas del *Ateneo*.

La que tingué lloch dilluns en el Saló de la Llotja sigué una nova y brutal imposició. Rebutjats tots els temperaments de concordia proposats per un núcleo de bons ateneistas, els companys de causa, degudament confabulats, se sortiren ab la seva abusant de tot, fins de la paciència dels concurrents. Bastará dir que la sessió que comensá á las nou de la nit se prolongá fins prop de las sis del endemá. La qüestió era fer passar el seu plan desastrós, sense permetre que signés madurament estudiat y detingudament discutit. No passen molt de 200 els que s' atreueixen á disposar de la sort y dels interessos d' una Associació que conta ab més de 1,400 socis.

Pero 's formularen protestas més que suficientes pera deixar sens efecte lo acordat. El disgust entre 'ls verders ateneistas no té límits. L' *Ateneo* corra perill de morir á mans dels companys de causa, que

LA GRAN BRIGADA
ó un pegat en el banch de la miseria

Quatre homes treballant, quatre mil badallant de gana... y ja está resolta la crisis obrera.

no han tingut en compte que fou creat no pera fer política, sino pera elaborar cultura.

En últim extrém, si no 's posan á la rahó—que no s'hi posarán—després d'un sens fi de qüestions y litigis, el dia que 'ls elements ateneístas, que forman un contingent respectable, se separin de l'Associació, deixats els companys de causa á sas propías iniciatives, acabarán, com han acabat per tot arreu, tirantse 'ls trastos pel cap.

¡Digne enterro 'l que preparan ab els seus odis insensats á una institució digna de millor sort, obra de dos generacions d'intellectuals barcelonins!

P. DEL O.

CAPRITXOS

Quan veig, siguent á la iglesia,
que ab fervor besas al Crist,
el petó que fas, el sento
dins mon cor repercutir.

El dia que moris, deix 'la tomba oberta
't ho prego, María,
perque als poques dias, vindré al cementiri
á fer 't companyia.

¿Lo per qué, 'm preguntes, de lo que 't demano?
ifins sembla mentida!
El jorn que no senti ta veu encisera
¿per qué vull la vida?

Desd' que vaig sapiguer que 't dius María
tot resant, en tú penso cada dia.

Quan aquest mon abandoni
que no toquin las campanas,
puig ja ho dirán per la vila
els sospirs de ma estimada.

¿Te rius de mos juraments?
Mira lo que son las cosas.
Jo 'm reya del ver amor
que tú 'm vas jurá sfanyosa.
Nineta, pensas com jo;
te dono la enhorabona.

JOSEPH PUJADAS TRUCH

«Una señorita distinguida»

Aixís ho deya l'anunci que, fullejant distretament las planas del diari, va venirme á la vista.

«Una señorita distinguida solicita protección de caballero formal.—Razón: tal y tal parte.»

Va ser un rampell, una inspiració, vinguda al meu cervell, Deu sab per quinas vías misteriosas.

Caballero formal... ¿Quí més caballero que jo ni ahont formalitat més indiscutible que la meva?

Si la señorita era realment distinguida y estava la pobreta necessitada de protecció, ¿per qué no havia de ser jo el caballero formal que s'avingués á protegir-la?

M'encasqueto 'l barret y, tras, tras, tras, m'encamino al lloch ahont me podían donar razón y que en l'anunci detalladament s'indicava.

Era 'l tal lloch—¿per qué ocultarho?—una modesta porteria, constituïda, com totes, per una barraqueta de vidres y listóns, y dintre de la qual, com també en totes sol passar, no hi havia ningú.

—¡Portera!—crido jo posatme al mitj de la entrada, animat per alló de que «Qui lengua té, á Roma va,» que, aplicat al meu cas, vol venir á dir que 'l qui necessita una portera no té mes remey que cridar-la.

No mentia 'l ditxo. Potser no feya encare mitj hora que estava cridant quan me surt la bona dona, no sé de ahont, y 'm pregunta ab la major finura:

—Aquí la té la portera. ¿Qué vol?

—Vinch per alló del anunci.

Ni que una vespa l'hagués picada.

—¿Alló? ¿Qué vol dir ab aquesta expressió? Sápiga que 's tracta d'una senyoreta...

—Distingida...

—Sí, senyor: y molt distingida qn' es. ¡Quántas y quántas damas de l'aristocracia hi ha á Barcelona que ni sisquera son dignas de calsarli las botas!...

—¡Pero si no ho dupto, respectable portera! ¿Cóm vol vosté que m'atreveixi á posar en tela de judici els mérites d'una persona... á qui encare no he vist may?...

—Com que ha comensat referintse á n'alló ab tan poca reverencia!...

Decididament, aquella portera tenia excessivas ganas d'enrahonar.

—Ja veurá—vaig dirli;—aném al gra y no per dém el temps. ¿Ahont es la persona á qui 's refereix el seu anunci?

—¡Oh! No vaji tan depressa, que aquestas cosas volen molta calma. ¿Qué desitjaría vosté?

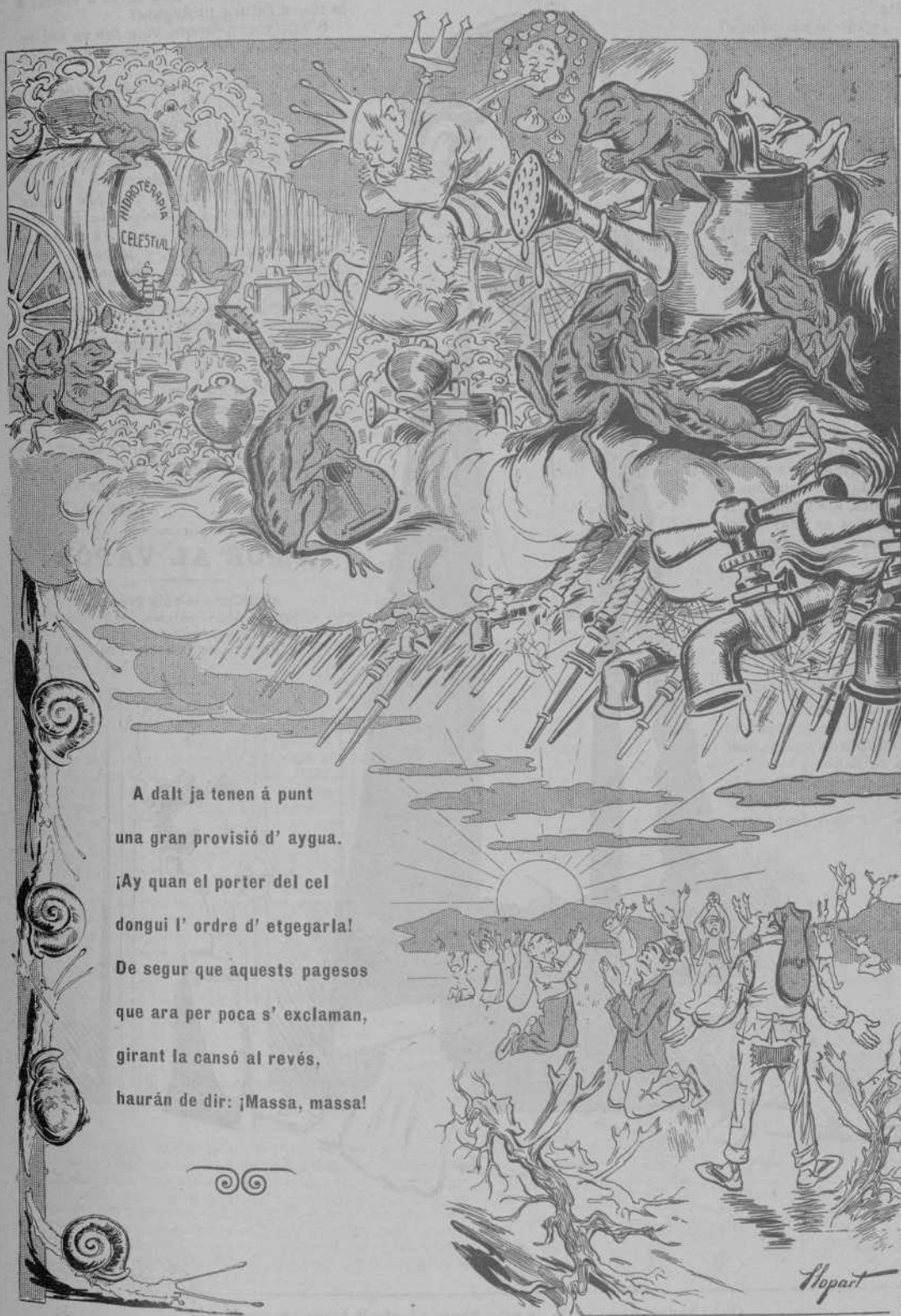
—Veure á la senyoreta.

—¿Ab quin propósit?

—Per protegir-la, com ella demana.

—Está bé: torni demá: que jo hi hauré enrahonat y podré donarli las indicaciones que solicita.—

LO QUE S' ESTÀ PREPARANT

A dalt ja tenen á punt
 una gran provisió d' aygua.
 ¡Ay quan el porter del cel
 dongui l' ordre d' etgegarla!
 De segur que aquests pagesos
 que ara per poca s' exclaman,
 girant la cansó al revés,
 haurán de dir: ¡Massa, massa!

Hopart

Com se pot suposar, l'endemà no vaig ferhi falta.

—¿Qué hi ha de nou?

—Aixó va molt bé. He vist á la interessada, li he parlat de vosté y no trobo gens difícil que s' entenguin.

—Ho celebros moltíssim. Y ara ¿no podria vosté ampliar els informes que ahir va donarme ab tan avara deficiencia? ¿Cómes aquesta senyoreta *distinguida*?

—Una preciositat. Sab brodar, toca'l piano, canta, pero es alló, li falta la protecció d' una persona de *possibles*, y aixó la fa anar malament.

—¿Vesteix bé?

—Ni un *figurín*. Aquesta es una de las cosas que á n' ella més l' atormentan. Perque, ja s' ho pot imaginar, á la xicota li agradan els sombreros elegants, els vestits á la moda... y es clar ¿cóm vol que s' ho arregli sense medis?...

Ja 'n vaig tenir prou. No necessitava més d' atos pera que la meua protecció sobre la interessant desconeguda resultés eficaz.

—¿Li ha deixat per fi la seva direcció?

—Sí, senyor: aquí la té apuntada en aquest cap de paper.

—Entesos: lo demés queda del meu compte. Y 'ns vam despedir.

EN ZULUETA, EN L' ASSAMBLEA CONTRA 'LS CONSUMS

¿Qué 's figuran ara vostés? ¿Que sense perdre un moment vaig corre á visitar á la meua futura protegida?

S' equivocan: lo que vaig fer va ser escriureli una carta concebuda en els següents termes:

«Senyoreta: Li he promés protegirla y vaig á complirli la paraula. ¿Vol que li sigui franch? Donchs en la situació en que vosté 's troba opino que lo que més li convé es pegar una bona esmotxada á la seva vanitat y deixarse de sombreros, vestits cars y pompas vanas. Una bona *toma d' anti superbia*, un bany general de senzillés, posarse á treballar seria y honradament, y ja veurá vosté com en poch temps desapareixen els seus apuros.»

«El treball es la primera virtut; la modestia, la segona.»

«Aixó es tot quant té que dirli

«*El seu protector.*»

¿No 'ls sembla que 'l consell es tan hermosíssim com práctic?h?

Jo al menos ho crech aixís.

Però també crech un' altra cosa.

Crech que la meua protegida no s' haurá pres la molestia de seguirlo.

A. MARCH

AMOR AL VAPOR

El dilluns la vaig conèixer; iquina dona, válgam Deu! bona-mossa, ben armada, guapa, fresca, ullets de cel,

—Quan aquest home paria, la seva figura adquireix grans proporcions...

(Reflexió del alcalde Lluch.)

PI ARROL

sandanguera, llamativa;...
vsja, en fi, era un angelet.

Ab el cor fet una brasa,
y 'l magí d' ilusions plé,
relacions vaig demanarli,
y va accedirli de pet.

El dimars vaig suplicarli;
que son retrato 'm dongués,
y ella ab molta complacencia
me 'l va dar de cos enter.

El dimecres vareig dirli
que 'm regalés un cabell;
y ella, atenta á ma demanda,
me 'l va dar sens cumpliments.

El dijous veyent sos llabris
encesos y petoners
un petó vaig demanarli
y al moment me doná 'l bes.

Mas peticions aquest día
s' acabaren per complert
puig confesso que 'l divendres...
ija no tenia res més
per demaná á aquella dona
que accedia á tots mos prechs!

J. B. ESTEVAN F.

LAS OBRAS CORPORALS

IV — VISITAR ALS MALALTS Y PRESOS

Héus aquí un' obra que la doctrina
té molt en compte perque 's cumpleixi,
y á practicarla qui 's determina
es molt probable que 'l cel mereixi.
¡Visitá als presos! ¿Qui es per ventura
que no li agrada, quan té una flavia
que per desgracia viu en clausura,
ferli visitas á ne la gavia?

L' esclau, el pobre que té de geure
desitja sempre lo que l' anima
y vol que 'l vagin sovint á veure
las coneixensas que més estima.
Sense fixarvos, donchs, en sas faltas,
ben perdonables quan son compresas
visitéu sempre á malalts, malaltas
y també als presos, y hasta á las presas.
Mes, perque us semblin dolas y bonas
vivint darrera de certas reixas,
no us fleueu massa de certas donas
ni de sas llágrimas ni de sas queixas.
Ellas son presas de mals gravissims
que han de gastarvos salut y plata.
Las millors presas, germans caríssims,
son ¡ay! las presas... de xacolata.
Aixis, si un día, l' ausili implora
una sultana de las mesquitas,
contestau sempre:—No, no senyora;
¡jo no soch home de fer visitas!

FRA NOI

LLIBRES

HISTORIA DEL ALMA, de J. M. BALDWIN. Traducción del inglés, con prólogo de Juan Besteiro.—Forma part aquest llibre de la Biblioteca científica filosófica, que publica l' editor Sr. Jorro, de Madrid.

L' autor despenya la càtedra de Psicologia en la Universitat de Princeton (Estats Units) y figura dignament en la pléyade dels filòsops moderns que basan els seus estudis en la investigació escrupulosa dels fets y dels fenòmens naturals. Professa 'l método de Darwin y l' aplica á la Psicologia. El gran naturalista anglés creá la teoria de la selecció normal; l' ilustre professor yankee sustenta la hipòtesis de la selecció orgánica.

En la seva *Historia del alma* s' hi admira la penetració extraordinaria del seu esperit, la coordinació sòlida de las sevas observacions, y una novetat sorprenent en las teorías que sustenta, totes fundadas en la experimentació.

Es el treball de un sàbi, que sab prescindir d' artificiosos medis pera ferse seu al lector. Baldwin el conquista convencentlo, y 'l convens ab la sòlida virtualitat de la seva ciencia y ab la intel·ligible claretat de la seva exposició.

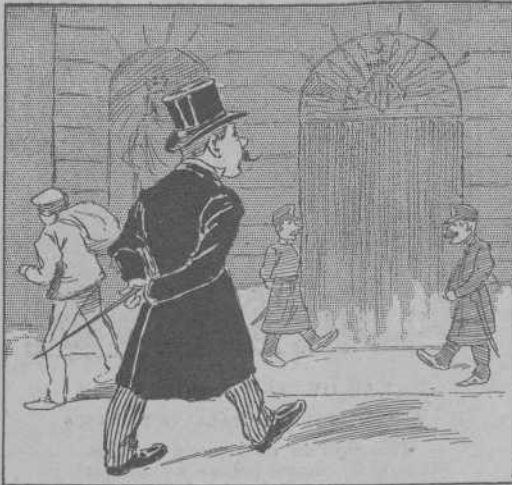
LA CONCIENCIA CRIMINOSA, por M. LONGO, catedrático de la Universidad de Nápoles. Versión española de J. Buixó Monserdá.—La Biblioteca sociológica internacional de la Casa Henrich y C. s' ha enriquit ab aquest nou llibre de divulgació científica, en el que s' estudia la manera com s' engendra 'l crim en la conciencia del delinquent, y las fases psicológicas que sol oferir la seva perpetració. Baix la influencia d' aquest estudi s' aprén á conèixer la verdadera justicia de la responsabilitat, y 's posan de relleu certs anacronismes que subsisteixen encare en casi tots els Códichs.

Un estudi sobre la creació shakespeareana de *Macbeth* demostra que Longo posseheix condicions envejables de perspiciacia que li permeten aplicar els moderns métodos experimentals á las intuicions dels genis que han aumentat ab ellas el tresor de la literatura y 'l rich caudal del esperit humá.

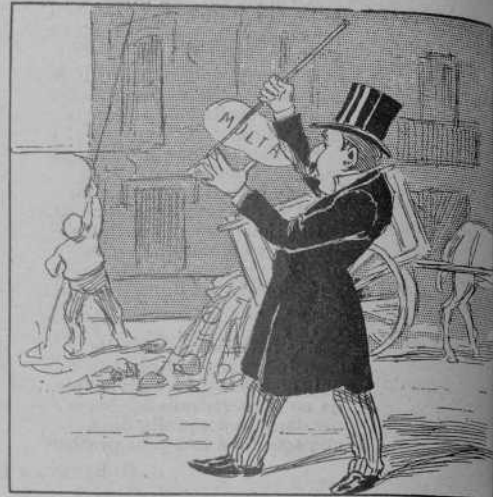
LA DAMA ALEGRA, de JOAN PUIG Y FERRETER.—Estampada ab elegancia, ha sortit á llum aquesta tan discutida comedia. Si molt ens va interessar la seva representació, confessém que més ens ha complacut encare sa lectura, per quant ens permet forjarnos d' ella una visió encare que no tan plástica com la del teatro més acomodada á la intenció del autor, y sobre tot ens dona temps pera pal·dejar las genialitats y bellesas literarias de que está esmaltada.

RATA SABIA

No falta may á la sessió.

No permet que las Ordenansas municipals siguin fringidas.

Es molt amable ab els seus subordinats.

Procura que la carn sigui carn,

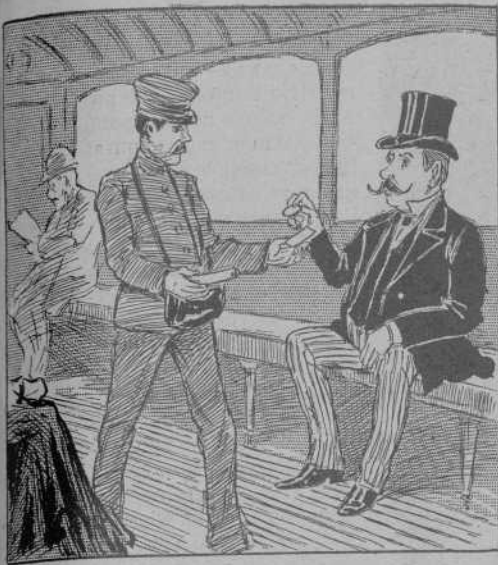

Menja á casa seva, y no al Colón ni al Tibidabo.

Si va á Madrid ó á Zaragoza, s' ho paga de la seva butxaca.

MEJAL BUENO

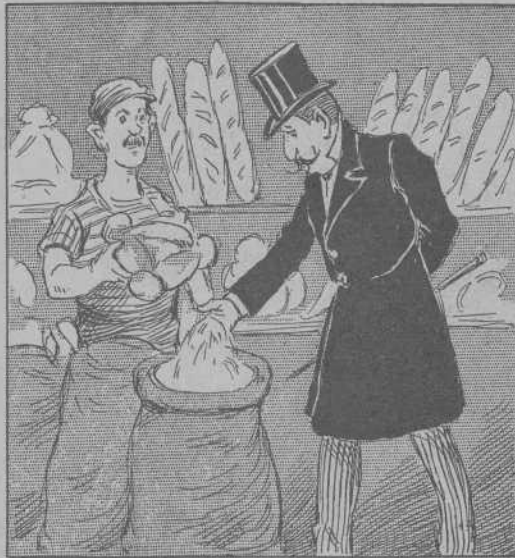
Quan va en tranvia, paga ó ensenya el "pase".

Aconsella als municipals l'extricte cumpliment del seu deber.

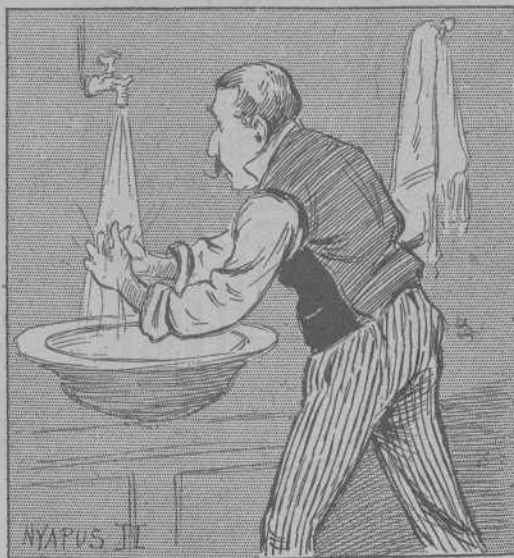
que 'l vi sigui vi,

y que al pa no hi hagi res mes que farina.

Fa de modo que la gent sigui neta.

Y pera donar bon exemple, comensa per serne ell.

NYAPUS III

PER LAS FESTAS DEL CENTENARI

JULI VERNE

—M' ordena 'l rector de la Universitat que fassi fer als alumnos alguna cosa relacionada ab el "Quijote"... ¡A no ser que fassin molins de vent!

Per espay de més de quaranta anys ha sapigut mantenir viu l'interés del públich, no sols del seu país, sino del mon enter, aquest insigne creador de maravellas no veltéticas. ¿Quí no ha llegit alguna de sas produccions?

Basadas en els adelantos científichs, ab la seva imaginació privilegiada prenía la devantera á la realitat, y efectuava viatjes submarins de 20,000 lleguas y viatjes á la luna y donava la volta al mon en vuitanta días, relatant totas aquestas aventuras ab una riquesa de detalls y ab un acert en la pintura dels intrépits personatjes, qu'era impossible desitjar res més atractiu.

Molts imitadors ha tingut, pero ningú ha arribat á igualarlo.

Juli Verne havia nascut á Nantes l'any 28 del passat sigle, y acaba de morir á Amiens, hont residía feya ja molt temps, entregat al estudi y gosant els fruyts de una vida laboriosa y de un treball afortunadíssim.

Era un home senzill, de costums metódicas y de honrosas qualitate morals. Ha mort estimat de tothom.

¡Quína llástima que no pugui escriure una novela de ultra-tomba, que podria titularse: «L'últim viatge á las regions de lo desconegut!»

J.

—Netejém bé las bacinas, que si 'l "Quijote" passa per aquí, veji que no descuydém els "cascos".

SEQUEDAT GENERAL

Ja ho sé que 'ls camps están sechs, que 'ls mantials s' agotan, que las fonts apenas rajan. Ja ho sé que als pagesos no 'ls arriba—els qu' encare 'n portan—la camisa al cos, y que tothom angura per aquest pròxim estiu una temporada espantosa de calamitats y miserias...

Terrible es, en efecte, la seca que á la agricultura afigeix y que 'ns fa pensar en la perspectiva de veure 'l pa convertit en article de luxe, únicament al alcan dels pagesos afortunats que segan en els camps del Banch d' Espanya ó cullen en els horts de la Tabacalera...

Pero ¿qué me 'n diuhen de la seca urbana, de la seca monetaria que reyna mesos há sobre la ciutat, aixugant els calaixos y sembrant el pánich per demunt dels mostradors?

Tradicional es el «no 's fa res» del botiguer barceloní, Jeremías etern, capás de queixarse ab llágrimas als ulls de la falta de negoci, cinch minuts després d' haver sumat una dotzena de llargas y sustanciosas columnas del libre de vendas diarias.

Pero lo qu' es aquesta vegada la broma s' ha acabat: el nostre comerç sent de debó la seca, y la sent de tal modo, que 'ls que coneixen tota la intensitat del mal se fan creus de la santa resignació ab que 'ls infelissos botiguers el suportan.

No es necessari ser un observador molt perspiciós

EN EL MON DEL ART

—¿No exposa vosté?

—Alguna vegada... Miri, ahir vaig exposar tres pessetas en un décim de Madrid.

pera comprendre la forsa y extensió de la crisi comercial que pesa actualment sobre la vella ciutat dels comtes.

A la vista tenim numerosos y característichs símptomas que no donan lloch á dubte.

Entrin en un establiment famós, que fins porta ls géneros á domicili en cotxe, y veurán als dependents, serios y inmóvils, darrera dels mostradors, má sobre má, contemplantse silenciosament els uns als altres.

Passin pels carrers principals, avans certámens permanents d' exhibició suntuosas, y podrán llegir en vidres y portas tancadas una serie d' avisos que per sí sols ho diuhen tot:

«Se traspasa esta tienda.» «Liquidación.» «Últimos días de venta por cesar en el negocio.» «Grandes rebajas. Se venden las estanterías.» «Cerrado por... reformas.» «Se ceden las existencias á cualquier precio.» La malura comercial se manifesta de mil diversas maneras.

¿Per qué aquest establiment, *por mejora de local*, plega de la Rambla y va á instalarse al carrer de Cremat xich?.. La sequedat.

¿Per qué aquest altre, *para comodidad de la clientela*, deixa els baixos, que costavan quaranta duros al mes, y se 'n puja al primer pis, que sóls ne costa divuyt? La sequedat, caballers.

¿Per qué aquella botigassa que tenia quatre portas, reduheix las sevas proporcions y 's queda ab dugas? La sequedat, res més que la sequedat.

May com ara s' havian vist tants magatzéms per llogar, ni tantas portas en els carrers céntrichs adornadas ab el fatídich paperet blanc... que moltes vegadas té temps d' arribarse á tornar negre.

La crisi es fonda; la sequedat passa ja dels límits del calaix y comensa á apoderarse de la caixa de reserva.

¿A qué 's deu aixó? No ho sé ni es el meu propósit averiguarho. Lo que sé es que la gravetat del mal creix més y més cada día y que á tota costa es precis, indispensable, buscarhi un remey.

Al meu entendre, l' Institut catalá de Sant Isidro acaba de trobarne un de magnífich: las rogativas.

¿Per qué no? Si la seca dels camps pot curarse á copia de prechs, ¿quin inconvenient hi ha d' haver en curar la seca de la ciutat ab la mateixa recepta?

Idénticas causas produheixen idéntichs efectes. Lo qu' es bo pera remediari la sed dels blats, ¿cóm no ho ha de ser també pera remediari la dels caiaixos?...

Aquí, donchs, de la activitat de las corporacions mercantils y económicas. De la mateixa manera que l' Institut agrícola pretén salvar als pagesos á foras de rogativas, salvin també ellas als comerciants apelant á la farmacopea religiosa, y mereixerán de la ciutat gratitut eterna.

¡Els nostres botiguers, corrent per aquests carrers y passas ciri en má y cantant á coro:— «¡Vendas, Senyor, vendas!.. ¡No 's fa res, no 's fa res!.. Vos ho dihém de debó!»

¡Quín efectarro, eh?

De la Xina, de Russia, fins de las Indias pastanagals vindría gent per presenciar l' admirable espectacle.

Y l' endemá, gracias á aquesta afluencia de forasters, ¡quina manera de vendrel!..

MATÍAS BONAFÉ

PRINCIPAL

Haurém de deixar pera la senmana próxima 'l donar compte del estreno de *Nuestra juventud*, obra traduhida del francés.

No creyém qu' en tan pochos días aquesta *juventud* se 'n torni vella ó marcida.

ROMEA

A benefici del administrador Sr. Franquesa foren estrenadas dos obras.

La primera en un acte, titulada *El Ave-Maria*, de Gounod, es una especie d' idili sentimental, molt ben intencionat; pero que, per excés de rebuscament, no acaba de commoure.

Ab tot y aixó, l' autor Sr. Jofra, que segurament se inaugura ab aquesta obra, sigué aplaudit al final de la representació.

La segona, *Pluja de fills*, no 's pot dir en rigor que sigui cap estreno. Es una casi traducció de l' obra castellana *Los hijos artificiales*, la qual, á la seva vegada ho es d' un *vaudeville* francés, qual títul no recordo. Aixís, mudant d' idiomas, ha vingut á caure sobre la escena catalana.

El Sr. Pous l' ha embutida de xistes y ravanadas... lo qual vol dir que l' ha amanida á gust del públich de Romez, qual paladar no 's distingeix gayre com exquisit.

Però que 'l guiso li resultá agradable ho demostrá sovint ab las sevas riallas y ab els seus aplausos.

Obras en porta: *Claror de posta*, un acte, d' en Pompeyo Creuhet, qual estreno está anunciat per aquesta nit. Y *Sol solet*, d' Angel Guimerá, que s' está enssjant á tota pressa.

TÍVOLI

Ja tenim á *Els allotjats* transformats en *La boleta de alojamiento*. Representats en castellá fins sembla que fan més tropa.

L' obra, per lo picaresca, resulta verdaderament temptadora, havent trobat el mateix éxit que al estiu passat.

La Sra. Lafont, encarregada de la part de protagonista, s' hi lluheix de debó, com s' hi lluhfa quan la representava en catalá.

NOVETATS

¡Tant que costa fer una revolució!... ¡Y tinguin, á No

LA EXPEDICIO RUSIÑOL, CASAS Y COMPANIA

“L' alegría que passa”... per la ruta de D. Quijote.

NOTAS COMICAS

—Miri qué hi ha á la sopa: ¡una ferradura!
—¡Verge Santíssima!... ¿S'hi vol jugar que á la plassa
n han donat carn de caball?

—¿"Regidor" se diu?... ¿Per qué li ha posat aquest
nom?
—Perque aixís els del carretó no s'atrevirán á
agafarlo.

vetats l'han feta, y social per afegidura. Lo més deplorable es que ab tot y ser la revolució tan desitjada per tothom, *La Revolución social* no ha alborotat ni molt menos.

Y aixó qu'está basada en el famós drama de Sudermann, *El Honor*.

Pero crech qu'en aixó estriba precisament la seva mala sombra. Ja no falta sino que 'ls autors cassadors del trimestre, faltats d'inventiva, s'atreixin á profanar las obras del teatro modern. En la tentativa portarán el cás-tich. El mereix y gros qui d'un'obra bona'n fa una de dolenta.

Emili Satier, l'insigne pianista, ha donat dos audicions, sobre las quals apenas tenim temps ni espay de parlarne. Bastará dir que Sauer es un dels més admirables tecldejadors dels nostres días.

Y ara preparínse 'ls filarmónichs, gelosos de la música superiorment interpretada. Gracias als cuidados del intelligent empresari Joan Raó, la famosa orquesta Lamoureux, dirigida pel gran Chevallard, donará tres concerts á Novedats els días 4, 5 y 6 d'abril.

Tractantse d'aquesta corporació bé podem dir que lo superior de París se 'ns ne vé á Barcelona per tres días.

CATALUNYA

El *Cake-Walk* que ballan ab tanta elegancia y distinció las simpáticas germanas Martí, haurá sigut la última novetat de la tongada de género xich.

Y are ipas á la Mariani y á n' en Paladini!

Segons noticias, las vint únics funcions contan ab un abono numerosíssim.

Ja era hora de que se 'ns dongués una mica d'art.

GRANVÍA

¿Qué dirém de *Frou-frou*? Senzillament que no vé agralar.

Quan vaig veure que l'anunciavan dihent que s'hi presentaría un *grandioso tren en marcha de tamaño natural*, vaig dirho desseguida:—Un tren tan gros en un teatro tan petit de segur farà desgracias.

Y en efecte: la primera víctima del tren ha sigut l'obra mateixa.

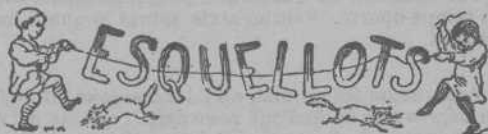
Per fortuna de l'empresa *La vara de alcalde* continua pegant fort.

UNA NOTICIA

Una important empresa teatral ha adquirit el celebrat drama castellá d'en Sebastián Gomila. *La máscara de oro*, pera posarlo á provincias, ab nou decorat y per una excelent companyia dramática dirigida per un dels més distingits primers actors espanyols.

Conta, además, la mateixa Empresa, ab una obra nova del propi autor, que te per títol *Los proletarios*.

N. N. N.

Segons estava anunciat, ahir sortí el primer quadern (*serie segona*) del popularíssim album de fotografias: *Barcelona á la vista*.

Fresch encare en la memoria de tothom, á pesar dels anys transcorreguts, el recort del fabulós éxit obtingut per la *primera serie*, no es d'extranyar que al comensar á aparéixer la segona el públich l'haji rebuda ab el mateix aplauso, clara manifestació del desitj que sentia de veure completat aquest interessant album, arxíu y resúm de tot quan Barcelona y 'ls seus alrededores contenen de curios, artístich y pin'toresch.

Es inútil dir que la publicació d'aquesta *segona serie de Barcelona á la vista* se farà en las mateixas condicions de economia, elegancia y pulcritud que tan admiradas foren en la primera, y que s'han pres las midas oportunas pera que en cada quadern creixi l'interés, dintre de la inmensa varietat que campejará en las sevas vistas, totas inéditas y fetas expressament per aquest album.

Y per avuy no dihém més. Al públich, árbitre supré m en aquestas materias, toca ara jutjar de la bondat de la nostra obra.

Primera senmana de la primavera: senmana de garrotadas.

Ja no s'podrá dir que no plou. No plourá si volen sobre 'ls camps, pero sí sobre 'ls caps... y las espatllas.

Vels'hi aquí un efecte fisiológich perfectament comprovat: á la primavera las sanchs fan moviment.

**

Hi ha qui ab aquest motiu parla de *matonisme*.

Pero s'equivoca d'article.

Perque lo que 's dona no son *matons*: son *natas*.

La gloria més legítima de la terra al presidir di-l-luns la Junta general del *Ateneo barcelonés* que tingué lloch en el Saló de la Llotja, s'acreditá una vegada més en calitat de orador tartamut.

¡Vaya una manera de repetir las sílabas!

Se comprén que ab tot y ser diputat á Corts, s' abstingui de assistir al Congrès.

¡Si tament sembla que tingui la pepidal

Y sobre aquesta gracia oratoria, encare 'n té un altra. La vulgaritat casolana de la seva elocúció.

Al fer la ressenya dels múltiples treballs que suposa practicats per las Juntas directivas de l' Associació, tot sovint citava xifras, y ho feya sempre al bon tun-tun. Tal cantitat y *pico*: tal suma y *pico*.

Al sentirlo digué un concurrent:

—No més que ab l' abús que fa del *pico*, ja 's coixeix qu' es perdigot.

El Sr. Abadal responsable de haver entaulat un plet sense autorisació del Ateneo, ni otorgarli els Estatuts facultats per entaularlo, qual plet sigué resolt condemnant á l' Associació al pago de las costas y de l' indemnisació corresponent, tractá en vá de justificar la seva extralimitació, dihent:

—¿Qué se 'ns hauria dit, si haguéssim abandonat els drets del Ateneo?

Per saberho hauria calgut preguntarho als socis en temps oportú. Fentho aixís sabria lo que li haurian dit.

Ara que ha fet un mal, ab l' idea segons ell de fer un bé, res més oportú que recordarli l' qüestió del ós.

El qual pera matar una mosca que tenia 'l seu amo á la cara, va agafar una llamborda y va aixafarli 'l cap.

Aixís ha procedit el Sr. Abadal ab l' Ateneo.

Volguent fer d' advocat ha fet l' ós.

El Sr. Sol y Ortega, á las tantas de la matinata y va imposarse á la colla d' energúmenos ab un discurs acerat, valent, aclaparador.

Prou tractavan de cohibirlo, d' interrompre'l y fins de agredirlo: el Sr. Sol els deixava clavats ab sas frases y contestables.

Sigüé un sol que 'ls hi feu veure las estrellas.

Bé es veritat que al final de la sessió, sense reparar en atropello més ó menos, contestaren á las sevas rahons ab vots.

Pero no es menos cert que 'l Sr. Sol contestá als vots de la taifa regionalista ab un parell de protestas tan justas y ben fundadas, que quan s' utilisin davant dels tribunals de justicia farán l' efecte de dos bombas de dinamita.

Els amants de la focca morirán de una *soleyada*.

Entre 'ls socis del Ateneo que desitjan lliurar á la institució de la influencia de tot esperit sectari, ha trobat molt bona acullida una idea de facilíssima y cómoda realisació.

Consisteix senzillament en no pagar els rebuts mensuals, en tant no se 'ls dongui la satisfacció á que tenen dret.

Segons els Estatuts no pot ser donat de baixa 'l soci, sino després de haver deixat sense pagar dotze rebuts. Queda, donchs, un any de temps per obligar á fer bondat als monopolisadors del Ateneo.

Per fi sabrán lo qu' es y lo que pot un verdader tancament de caixas.

Síntesis de la Junta general del Ateneo:

Part nocturn y laboriosíssim y criatura morta, que hagué de ser extreta á trossos del ventre de la Junta Directiva.

En la primera corrida de toros de la temporada celebrada á Madrid els de la cuheta posats de rengle saludaren ab gran efusió y respecte al insigne Villaverde.

De segur que 'l tractaren aixís com á colega.

En sa calitat de primer matador de la desgraciada Espanya.

Ara no falta sino que 'l obsequiat correspongui.

Derogant la ley que prohibeix la celebració de corridas els diumenjes.

Ja que 'l poble no pot tenirho tot, que tingui alguna cosa.

Ja que li falta 'l pá, que tingui toros.

La barriscada de quadros que tenia en remull la Junta autònoma de Bellas Arts, s' ha escapat.

Els posseïdors dels mateixos que 'ls hi oferian, han tingut á bé retirarlos, consignant que hi ha qui 'ls hi dona per ells una cantitat superior á la que 'ls hi havia promés la Junta.

Si es aixís ó no es aixís váginho á saber.

Lo cert y positiu es que quadro discutit, quadro desvanescut. El Sr. Puig y Cadafalch qu' es qui va promoure la qüestió no podia ignorarho. Y junt ab el Sr. Avila, han discutit els quadros.

Aquesta vegada sí que podem dir: *Tiberius Avila, fecit.*

Es una llástima que 'l Ajuntament s' haja decidit á fer confeccionar nous uniformes als músichs de la Banda municipal.

¡Tan bé qu' están els que usan ara!

¡Tan apropiats que son!

¡Tan filarmónichs!

¡Tan plens de *sofás!*

Verdadera pena 'ns ha causat la mort del conegut y simpatiquíssim industrial, D. Joaquim Alorda.

Era un home de totes prendas, estimat de tothom per son caràcter franch y noble, y sobre tot pels seus sentiments filantròpichs, que 'l feyan conmore fundament davant de la desgracia, y que no tenia may un no quan se tractava de posarhi remey.

Compassiu y dadvós podia dirse d' ell qu' era més bó que 'l pá.

Que 'l pá de pessich.

¿Pero es possible Sr. Lluch, que vosté, un casi rey de Barcelona, demanés als Srs. Silvela y Bañer, quan van ser aquí un bitllet de lliure circulació per las líneas de Madrid, Zaragossa, Alicante?

Y no es lo més trist que vosté 'l demanés, sino que 'l Consell de la Companyia, després d' examinada la petició, s' haji negat á concedirli.

Devia considerar que las gorras á un arcalde del Rey no li están bé... y després de aixó li ha enviat un pebrot á petita velocitat.

Are que 'l te, Sr. Lluch, escalibi'l.

Murmuracions de tertulia:

—Tu, mira, D.ª Matilde. ¿Sabs qu' es extraordinari lo bé que 's conserva aquesta dona?

—Y tall... Es tant lletja avuy com vint anys enrera.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Oim, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Continuación del famoso album

Barcelona á la vista

Ayer se puso á la venta el PRIMER CUADERNO de

BARCELONA Á LA VISTA

SEGUNDA SERIE

La popularidad de este album de fotografías constituye su mayor elogio

BARCELONA Á LA VISTA

(SEGUNDA SERIE)

aparecerá por cuadernos, conteniendo cada uno 16 fotografías

HA SALIDO EL PRIMER CUADERNO

Precio: 30 céntimos — Provincias, 50

OBRA NOVA

La dama alegre

POR J. PUIG Y FERRETER

Preu 2 pessetas

NOVEDAD

Sangre nueva

POR FEDERICO RAHOLA

Ptas. 5

NUEVA

Psicología ética

POR CH. LETOURNEAU

Un tomo, Ptas. 2

COLECCION DIAMANTE (edición López)

TOMO 93

MUJERES DE PARÍS

POR MANUEL UGARTE

Ptas. 0'50

R. ARDIGO

La ciencia
de la educación

Dos tomos, Ptas. 1'50

ARTES INDUSTRIALES

POR

H. GINER DE LOS RIOS

Un tomo en 8.º, con multitud de grabados, Ptas. 3.

SANTIAGO RUSIÑOL

EL

MALALT CRONIC

Preu 1 pesseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franquig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravíos, si no 's remet además un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

